

Tudós fórum

MEGÚJUL A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA INTÉZMÉNYHÁLÓZATA

A Magyar Tudományos Akadémia teljes intézményrendszerének megújításáról döntött nagy többséggel a tudós testület 182. rendkívüli Közgyűlésén. Az Akadémia történetében rendkívüli szerkezeti átalakítás nyomán 2012 januárjától Magyarország egyetlen főhivatású kutatóintézet-hálózatában ésszerűbb és takarékosabb intézményi működési keretek között, koncentráltabb kutatási stratégia mentén folytathatódnak a kutatások a kiválóság, a fenntarthatóság és a versenyképesség elvének érvényesítésével. A köztestület és a kutatóhálózat közfeladatainak hatékonyabb támogatása céljából ésszerűsödik a nem kutatóintézeti körbe tartozó szervezeti egységek intézményi működése is, így az adminisztratív költségek helyett évente legalább 400 millió Ft többlet fordítható az élvonalba tartozó kutatásokra.

A Magyar Tudományos Akadémia történetében rendkívüli, a tudományos kiválóságot, a kutatói versenyképességet, valamint az erőforrások hatékonyabb felhasználását megalapozó határozatok egy új időszak kezdetét jelzik az akadémiai intézményrendszerben.

A Közgyűlés jelentős támogatással, 323 igen és 82 nem szavazattal fogadta el az akadémiai kutatóintézet-hálózat megújításáról szóló előterjesztést. Az MTA nem kutatóinté-

zeti körbe tartozó költségvetési szerveinek átalakítását 86%-os támogatással, az Akadémia Alapszabályának módosítását 85,7%, Ügyrendjének módosítását 84,8% és a Doktori Szabályzatának módosítását 86,6%-kal szavazta meg az Akadémia legfőbb döntéshozó testülete. Pálinkás József elmondta, a nagy arányú támogatást a jövőbe vetett hit és bizalom jelének tekinti.

A megújítási program első ütemében a kutatási műhelyek autonómiáját és tudományos kiválóságát megőrző új intézményi szerkezet jön létre a szétaprózottság felszámolásával: a jelenlegi 38 kutatóintézetből és 2 kutatóközpontból január 1-től 10 kutatóközpont és 5 kutatóintézet jön létre. Az új kutatóközpontok ésszerűbb intézményi működési keretek között, koncentráltabb kutatási stratégia mentén, növekvő kutatási potenciállal végzik majd közfeladataikat, a funkcionális (gazdasági, adminisztratív, üzemeltetési) feladatok összesen 143 fővel kisebb személyi állománnyal és a vezetői szintek csökkentésével láthatók el.

Az akadémiai költségvetési szervek átalakítását az intézmény a 2011. évi költségvetésben a fejezet számára meghatározott előirányzat keretei között valósítja meg. A szerkezeti átalakítás első ütemétől várt 400 millió Ft-os

megtakarítás jelentőségén jóval túlmutat az új intézményi keretek teremtette lehetőség a szakmai megújulásra.

A Pálinkás József által kezdeményezett megújítási program versenyképesség növelésére irányuló törekvéseinek legfontosabb eleme, hogy az új intézményrendszerben – a szerves átalakításként elindított Lendület-modell példája nyomán – kulcsszerepük lesz a kimagasló teljesítményt nyújtó iskolateremtő kutatók köré szerveződő kutatócsoportoknak, az egyéni kiválóságokon keresztül történő kutatásfinanszírozási rendszernek. A szakmai megújulás másik fontos eszköze, hogy a stratégiai fejlesztési irányok összehangolását követően az intézethálózatban olyan teljesítménykövetelmények érvényesíthetők, amelyek teljesítésének értékelését nemzetközi testületek végezhetik. Az érdemi forrásbevonás feltételrendszerének kialakításával a megújult intézményi szerkezetben egyedülálló lehetőség nyílik arra, hogy megteremtődjék a kutatási közfeladatok alapfinanszírozása és a versenypályázati finanszírozás közötti egyensúly. A 2012-es költségvetési törvényjavaslatban az MTA-fejezet számára előirányzott 7,7 milliárd többlettámogatás minden eleme a versenyképesség növelését szolgálja, és lehetővé teszi, hogy a kutatóközpontok az eddiginél eredményesebben vehessenek részt a 2014-ben jelentősen megnövelt összeggel induló európai kutatási programokban.

A Magyar Tudományos Akadémia Stratégiai Tanácsadó Testületének tagjai példaér-

tékűnek és elismerésre méltónak nevezték a jól átgondolt megújítási koncepció egyeztetéseken alapuló döntéselőkészítő folyamatának menedzsmentjét.

A közgyűlési döntés értelmében a teljes megújítás három szakasza közül az első a szakmai bázist képező intézményi keret létrehozásával december 31-én lezárul. Január elsejétől a nem kutatóintézeti hálózatba tartozó költségvetési szerveket is beleértve, a jelenlegi 58 intézményből 23 alakul. Ezek közül a Területi Akadémiai Bizottságok változatlan feladatokkal és változatlan autonómiával, de egy költségvetési szervként működnek tovább, ami jelentős megtakarítást jelent. Az Akadémia elnöke szerint a megújulás jelentős közgyűlési támogatása biztosítja az MTA vezetésének a háttérrel a magyar tudományért és az MTA-ért végzett munkájához. Az átalakítás programjában a következő két év – a 2012-től 2013-ig terjedő időszak – a szerkezeti átalakítás a „diszciplináris finomhangolás” jegyében telik. Ebben a szakaszban alakítják ki a szerkezetükben megújult intézmények stratégiai fejlesztési irányait, és erősítik meg az intézethálózat infrastruktúráját. A program harmadik ütemének fókuszában a kutatástámogatási rendszer megújítása áll. Szorosabb együttműködést kell kialakítani az akadémiai és a felsőoktatási kutatóhálózatok között a meglévő adminisztrációs korlátok megszüntetésével, az „akadémiai kutatócsoportok” hatékonyabb működtetésével, közös infrastrukturális fejlesztésekkel.

AZ MTA 182. KÖZGYŰLÉSE ÁLTAL ELFOGADOTT HATÁROZATOK

A Magyar Tudományos Akadémia történetében rendkívüli, a tudományos kiválóságot, a kutatói versenyképességet, valamint az erőforrások hatékonyabb felhasználását megalapozó határozatok egy új időszak kezdetét jelzik az akadémiai intézményrendszerben.

Az Akadémia köztestülete 74,9%-os többséggel támogatta az MTA kutatóintézet-hálózat megújításáról szóló előterjesztést.

A rendkívüli Közgyűlés a nem kutatóintézeti körbe tartozó intézmények átszervezéséről szóló határozatát 86%-os igen szavazattal fogadta el.

A Közgyűlés az előterjesztés szerinti tartalommal és hatállyal 85%-os arányban módosította a Magyar Tudományos Akadémia Alapszabályát és Ügyrendjét. A 9/2011. (XII.5.) és a 10/2011. (XII.5.) számú határozatokat a korábbi napirendi pontokban megszavazott átalakítások tették szükségessé.

A grémium 86,6 %-os többséggel elfogadta Palkovits Miklós, a Doktori tanács elnökének az MTA Doktori Szabályzatának módosítására tett előterjesztését a 11/2011. (XII. 5.) számú határozatában.

I. Az MTA kutatóintézetének hálózata 2011-ben

Az Akadémia megújítási programjának első ütemében a kutatási műhelyek autonómiáját és tudományos kiválóságát megőrző új intézményi szerkezet jön létre a szétaprózottság felszámolásával: a jelenlegi 38 kutatóintézet-

ből és 2 kutatóközpontból január 1-jétől 10 kutatóközpont és 5 kutatóintézet jön létre. A kutatóintézet-hálózat megújításával kapcsolatos előterjesztést Pálinkás József, az MTA elnöke ismertette a tudós testülettel, amely alapítói jogkörében eljárva a 7/2001. (XII. 5.) számú közgyűlési határozatban az alábbi döntéseket hozta:

Az MTA Növényvédelmi Kutatóintézet, az MTA Talajtani- és Agrokémiail Kutatóintézet és az MTA Állatorvostudományi Kutatóintézet beolvad az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézetbe, amely **Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont** néven működik tovább.

Az MTA Filozófiai Kutatóintézet, az MTA Irodalomtudományi Intézet, az MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, az MTA Néprajzi Kutatóintézete, az MTA Régészeti Intézete, az MTA Társadalomkutató Központ és az MTA Zenetudományi Intézet beolvad az MTA Történettudományi Intézetbe, amely **Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont** néven működik tovább.

Az MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, az MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet és az MTA Geokémiai Kutatóintézet beolvad az MTA Konkoly Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézetbe, amely **Magyar Tudományos Akadémia Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont** néven működik tovább.